

עלון דברי חיים לחג השבועות

ולכאורה קשה דטענת המלאכים על ישראל היתה שעברו על התורה אחר קבלת התורה, וא"כ מה הקב"ה טען נגדם מהמעשה שהמלאכים אכלו בשר בחלב שזה היה לפני מתן תורה?

אך י"ל לפי מה שמצינו שהאבות קיימו את התורה עד שלא ניתנה, א"כ גם המלאכים היו צריכים ליזהר במצוות התורה לפני נתינתה כמו האבות הקדושים, ולכן הקב"ה טען נגדם שהלא גם אתם אכלתם בשר בחלב אצל אברהם אבינו.

נמצא דמה שזכינו בדין עם המלאכים הוא מטעם דהאבות קיימו את התורה לפני נתינתה, ולכן עושים יום טוב ביום ו' בסיון שהוא לפני מתן תורה, להורות על זה שזכינו לקבל התורה ע"י שגם אבותינו שמרו את התורה לפני שניתנה, ולזה אנו אומרים אז "זמן מתן תורתנו" כיון דמה שקיימו אותה קודם שניתנה, זה גרם שניתנה לנו התורה.

האדמו"ר מצאנז - קלויזענבורג זיע"א

הטעם שנוהגים לאכול מאכלי חלב בשבועות יש לומר על פי מה שמצינו בבכורות ו' שהקשו מאיפה לומדים שחלב בהמה טהורה מותר, הרי יש בו משום אבר מן החי? ותירצו ע"פ הכתוב "ארץ זבת חלב ודבש" ואם חלב הוא דבר האסור, א"כ לא היה משתבח הכתוב בדבר שאינו ראוי לאכילה.

וא"כ קודם קבלת התורה שעדיין לא נכתב הפס', היה החלב אסור מטעם אבר מן החי שהיא א' מז' מצות שגם בני נח הוזהרו עליהם, ורק אחר שקיבלו את התורה הותר להם החלב, ועל כן נוהגים אנו לאכול מאכלי חלב בחג השבועות זכר למתן תורה.

רבי נחום אהרן רוקח זצ"ל

"זמן מתן תורתנו"

לכאורה צ"ב בלשון הזה "זמן מתן תורתנו", דדי היה לומר "זמן תורה"?

אלא לפי שכל א' מישראל לפי תיקון מעשיו, כך מקבל הוא חלק תורתו, וזהו "מתן תורתנו" שהוא מתן תורה של כל אחד לפי תיקון מעשיו.

דעת משה

"ויאמר ה' אל משה לך אל העם... והגבלת את העם סביב לאמר השמרו לכם עלות בהר כל הנוגע בהר מות יומת"

כל הלומד את הפסוקים הללו המתארים איך ובאיזה אופן אמר הקב"ה להכין את עם ישראל לקבלת התורה, ישים לב שהקב"ה נתן ציווי מיוחד [שחוזר על עצמו מספר פעמים] למשה רבינו שיזהיר את העם לבל יקרבו להר, וגם נתן הוראה מיוחדת "הגבל את ההר". ולכאורה צריכים להבין מה פשר האזהרות וההקפדות בדבר זה באופן נחרץ כ"כ יותר משאר כל הדברים?

והדבר יובן לאור הסיפור שקרה בישיבתו של הסבא מקלם: בישיבתו של הסבא מקלם היה גדר שהיה מקיף את בנין הישיבה, והבחורים שהגיעו מידי יום לישיבה, היו צריכים לעשות עיקוף קטן בכדי להגיע לפתח בנין הישיבה. יום א', מביט הסבא מחלון ביתו, ומבחין בא' הבחורים המתקרב לבנין, אך במקום לעקוף את הגדר, החליט לקצר ולקפוץ את הגדר, וכך לחסוך את העיקוף, הביט בו הסבא ושמר זאת לעצמו. אך למחרת שוב נשנה אותו מקרה, וכן ביום השלישי. ואז, מיד נכנס הסבא לתפילת שחרית, ולאחר התפילה הורה לבחור לעזוב את הישיבה, "מקומך אינו כאן" פסק. כששמעו זאת בני הישיבה ורביניה נדהמו לשמוע על העונש החמור שנענש אותו בחור, והכל התלחשו מי יודע איזה עוד דברים שאינם ידועים גרמו לעונש כ"כ חמור!... וכששמע

"והר סיני עשן כולו"

נראה דהעשן בהר סיני בא להודיע שעולם התורה הוא עולם אחר לגמרי, והבני תורה הנמצאים בפנים ומבודדים מהעולם החיצוני, אין להם לחפש אור מבחוץ, שהעשן מפסיק ביניהם, לומר שהבן תורה הוא בעולם אחר והיינו בעולם התורה, ומי שהוא עדיין מחוץ לעולם זה, אינו יכול להבין ולהשיג כלל את החשיבות והנעימות והמתיקות שבתורה.

ולכן הבן תורה אסור לזלזל בעצמו ולהרגיש איזה אי נעימות כשפרנסתו תלויה באחרים, ועליו לדעת שאותם האחרים הם בעולם אחר לגמרי, ומסך של עשן מפסיק ביניהם לבין עולם התורה, ואפ' אם בחוץ יש ג"כ אור גדול, עדיין אינם משיגים כלל את מהות אור התורה הנסתר מפניהם כמאחורי מסך עשן שא"א להשיג את ענין התורה אלא ע"י העמל בתורה עצמה.

רב משה שטרנבוך שליט"א

"ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי הארץ"

במדרש רבה על הפס' "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו" כתוב "משל למה הדבר דומה לבת מלך שלא היה אדם מכירה, והיה למלך אהוב אחד, והיה נכנס למלך בכל שעה, והיתה בתו של מלך עומדת לפניו, אמר לו המלך ראה איך אני מחבב אותך, שאין ברייה מכירה את בתי ועומדת לפניך, כך אמר הקב"ה לישראל ראו מה אתם חביבין עלי שאין בריה בפלטיין שלי מכיר את התורה, ולכם נתתיה שנאמר "ונעלמה מעיני כל חי"..."

ולכאורה צ"ב שהרי דברים אלו "כי קרוב אליך הדבר" נאמרו לישראל 40 שנה כבר אחרי מתן תורה, וא"כ כבר ניתנה תורה לישראל, ומתן תורה כבר הומשל בדברי חז"ל כאירוסין ונישואין כמ"ש "תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב" שדרשו "אל תקרי "מורשה" אלא "מאורשה", וא"כ מהו ענין המשל למלך שבא להכיר את בתו לאוהבו שנאמר כאן?

והמבואר מזה דענין מתן תורה לישראל, וכל דרכי קניינה שהיו בה בשעתה הוא רק ענין אל כלל ישראל כולו, שהתורה ניתנה לכלל ישראל שזכו בה, ודינה כארוסה או כנשואה.

אמנם כל זה עדיין אינו מחייב כלום לגבי היחיד, עד שיקבל עליו דרכי הקניינים לתורה.

ודוגמא לזה מצינו במתנות כהונה, דבעת הפרשת התרומות ומעשרות, כבר זכה בהם שבט הכהנים, אבל בנוגע לכהן הפרטי, עדיין צריך הוא לזכייה מחודשת לזכות בהם לעצמו.

וכך הוא גם דרכה של התורה וקנייניה, שאמנם כלל ישראל זכו בה במעמד הר סיני ובמתן תורה, אבל כל אחד ואחד באופן פרטי צריך עדיין לקנותה בכל דרכי הקניינים, ובדרך קנייני אירוסין ונישואין.

ואכן על זה נאמר "כי קרוב אליך הדבר מאד" שהקב"ה מכיר את בתו "התורה הקדושה" ומראה אותה לכל אחד ואחד מישראל, ואומר לו לך וקנה אותה והיתה דבוקה בך.

רב ברוך דב פוברסקי שליט"א

ידועה הקושייה למה עושים שבועות ביום ו' בסיון, והא קיימא לן כר' יוסי דאמר בז' בסיון ניתנה תורה? וכן הקשה המגן אברהם מדוע אומרים "זמן מתן תורתנו" ביום ו' בסיון, בעוד שמתן תורה היה בז' בסיון?

איתא במדרש שכשעלה משה למרום לקבל לוחות שניות, טעמו המלאכים והלא אתמול עברו על התורה כשעשו את העגל, ואמר להם הקב"ה הלא גם אתם אכלתם בשר בחלב אצל אברהם אבינו.

וצ"ב מה היה צורך בזה, הלא יכול היה הקב"ה לעשות שלא תצא נשמתם?

אלא, כדי לרמוז להם שכל דבר הקשור לתורה ויהדות, צריך מסירות נפש בבחינת "ויצאה נשמתם"...

וכך פירש האדמו"ר ממישקולץ שליט"א דברי המשנה באבות: אמר רבי יוסי בן קסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד, ונתן לי שלום, והחזרתי לו שלום, אמר לי, רבי מאיזה מקום אתה, אמרתי לו, מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי, רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דנרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, אמרתי לו אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה, וכן כתוב בספר תהלים על ידי דוד מלך ישראל, טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף...". ולכאורה צ"ב מה איכפת ליה לר' יוסי בן קיסמא לקבל הצעת אותו אדם ולבוא להפיץ תורה בעירו, הרי באותו כסף יכול היה לבוא לאותה עיר, ולהקים בה ישיבה ומקום תורה לאלפים? אלא התירוץ הוא שלא עם כסף בונים תורה! אלא במסירות נפש!... ואדרבה יכול להיות אדם שיהיה בידו כסף וזהב ואמצעים רבים, אך לא יצליח להקים תורה, כי להקמת תורה צריך מסירות נפש אמיתית בבחינת "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

שפת אמת

"השונה מים לצמאו אומר שהכל נהיה בדברו" [ברכות מ"ד] יש לפרש בדרך דרוש דהנה ידוע שאין מים אלא תורה כי כמו שהמים הולכים ממקום גבוה למקום נמוך, כך התורה אינה מתקיימת אלא במי שמשפיל עצמו עליה.

וזוהו **"השונה מים לצמאו"** דהיינו מי שלומד תורה בהתמדה ובצמאון ולשמה, אז אומר הקב"ה **"שהכל נהיה בדברו"** שכל הדברים יתהוו על פי דיבורו, וכל מה שיאמר, הקב"ה יקיים כמ"ש "ותגזר אמר ויקם לך".

המגיד מקאזניץ זיע"א

סיפורי החג

כשביקש רבי מאיר שפירא מלובלין זיע"א להדגיש את חשיבות המנהג לאכול מאכלי חלב בשבועת, אך בד בבד לדעת כי לא זה העיקר... סיפור את הסיפור הבא בדרך צחות: כשביקרתי בא' מערי השדה בסביבות ניו-יורק לצורך אסיפת כספים לישיבת חכמי לובלין, פגשתי ביהודי עשיר, עם הארץ גדול, אך גאוותן, והלה ביקש להראות לי את "למדנותו" ונאמנותו למסורת, וסיפר לי כי היות וכל ימי הספירה משמשים כהכנה לחג השבועות שבו אוכלים מאכלי חלב, לפיכך הריהו נוהג לאכול בכל הספירה לביבות ממולאות בגבינה, בכל לילה מספר הליביבות כמנין הספירה, ושאלתי: ומה קורה אם אתה שוכח במקרה לאכול את הליביבות? השיב: אני ממשיך לאכול בלילה הבאה "בלי ברכה"...

מסופר שפעם פגש החתם סופר יהודי שהיה מתדרדר והולך, והנהגה לשבועות תלה האיש הזה עשבים בביתו לכבוד שבועות, אך לשנה הבאה שכבר התדרדר לגמרי לא תלה עשבים בביתו, ואמר לו החתם סופר: יפה קיימת את דברי חז"ל, ולתמיהת האיש, הסביר החתם סופר דהנה שנה שעברה שהיית חצי משכיל אז עשית שבועות, כדן "מודה במקצת חייב "שבועה", ועכשיו שנהיית כופר בכל, אתה פטור מן ה"שבועה"...

חג שמח!

יוצא לאור לע"נ יצחק בן שמעון ז"ל. ת.נ.צ.ב.ה.

לכל ענייני העלון נא לפנות לטל' 033-6.62.80.62.95

ל-לקבלת הגליון באימייל נא לשלוח אימייל ל-

kossover@gmail.com

זאת הסבא מקלם, נכנס אל היכל הישיבה ועלה על הבימה ופתח בקולו ואמר: לא! אין פה עוד שום סיפורים לא ידועים, וכל מה שלוחשים אין זה אמת כלל! אלא, כשאני ראיתי את הבחור הזה קופץ את הגדר פעם א', שניה ושלישית, הבנתי שבחור זה כבר עבר הרבה איסורים! שאם בחור קפץ גדר אבנים א', מי יודע כמה גדרים וסייגים בעבודת ה' הוא כבר עבר! כשאדם עושה ועובר על משהו שיגרתי שכולם עושים מידי יום, כגון דבר זה לעשות עיקוף קטן, והולך ומשנה ממה שכולם עושים, סימן שברבה דברים אחרים נשגבים אינו פוחד לשנות ולעשות דין לעצמו... אם אדם עושה קיצורי דרך, מי יודע עוד כמה "קיצורים" הוא מרשה לעצמו. ואכן לאחר זמן מה הובררו הדברים וראו שהסבא מקלם צדק בשולחו את הבחור הזה מהישיבה...

ועל פי זה יובן למה היתה כ"כ הקפדה בהר סיני על כך שלא לעלות להר ולא לפרוץ את הגדר, כי כשהקב"ה הולך לתת את התורה והחוקים והמשפטים, הגדרים והסייגים, רצה להמחיש לפנינו עד כמה הם חמורים פריצת גדר גשמית, כי אם אדם משנה מהליכות עולם וסדרים רגילים, יכול הוא בקלות גם לפרוץ גדרים וסייגים של התורה הקדושה...

הסבא מקלם

"וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק"

היה אומר הרבי מקוצק בחריפות: **"וירא"** – אפשר לראות, **"וינועו"** – ואפ' אפשר להתנועע, ואעפ"כ **"ויעמדו מרחוק"** – ולהיות רחוקים מסיני ומתורה....

הרבי מקוצק

בקבלת התורה אנו רואים, כי התורה ניתנה במקום בלי ידוע – במדבר... בזמן בלתי ידוע – דיש מח' אם ב' או ז' סיון... וכל זאת למה? אלא יסוד גדול אנו רואים מכאן: יש כאן הוראה לדורות הבאים שהתורה לא תלויה בזמן מיוחד, ולא במקום מסוים!... כי לעיתים קרובות מורה האדם היתר לעצמו "כאן אין יכולים להתנהג כמו בבית, כאן מקום חופשי... כאן מדינה חופשית... היום אנו חיים בזמן אחר, וכו'". לפיכך נאמר שהיו דברי תורה בעיניך כאילו היום ניתנו כי התורה תמיד שרירה וקיימת, ותמיד היא עומדת בחידושה!

רב ישראל סלאנטר

"ויתייצבו בתחתית ההר"

ובשבת פ"ח אמרו "מלמד שכפה עליהם הר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם".

החידושי הרי"ם היה מסביר הטעם מפני מה כפה עליהם הר כגיגית? כדי שיהיה לישראל דין "אנוסה", אשר הדין הוא ש"לא יוכל לשלחה כל ימיו"... כך שיהיה הקשר שלנו עם הקב"ה קשר נצחי שאין להתירו...

בעל חידושי הרי"ם

"הכל מודים בעצרת דבעיני נמי לכם"

יש לפרש בדרך דרוש דכמו שבבריתא העולם אמרו חז"ל שהיה העולם מתפשט בלי גבול עד שאמר הקב"ה לעולמו די, כך כל יהודי צריך לומר לעצמו די, דהיינו לעצור עצמו בעיני הרשות וכ"ש באיסורים. ולכן מצינו שהמצוות לא תעשה יתירים ממצוות עשה, והיינו משום שזה תכלית התורה. וזהו שנקרא **"עצרת"** דהיינו לעצור את עצמו מלמלא תאוותיו ולומר די.

והיינו **"הכל מודים בעצרת"** דהיינו כולם מודים באיש יהודי שעוצר את עצמו מלמלא תאוותיו, **"דבעיני נמי לכם"** שצריכים לתת לו כל עניני "לכם" דהיינו שצריכים לתת לו את צרכיו הגשמיים, אפ' בעניינים הקשים כקריעת ים סוף שיש קטרוגים שלא יתנו לאדם, אבל לזה שעוצר עצמו מלמלא תאוותיו, הכל מודים שצריכים לתת לו הכל.

בית אברהם – סלאנים

איתא בחז"ל שבכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה, פרחה נשמתן של ישראל... הוריד הקב"ה טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם..

